

6 ตุลา : "ทะเลพาดานของความเจ็บ" บทใหม่นอกหนังสือ "ลืมไม่ได้ จำไม่ลง" ของ ธงชัย วินิจจะกุล

- หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ
- ผู้สื่อข่าวบีบีซีไทย

6 พฤศจิกายน 2020

ศ.ดร. ธงชัย วินิจจะกุล นำเสนอ "บทใหม่" เพิ่มเติมจากหนังสือประวัติศาสตร์ความทรงจำเกี่ยวกับเหตุการณ์ 6 ตุลา 2519 โดยชี้ว่านี่คือ "กรณีตัวอย่างชั้นยอด" ที่สะท้อนภาพปัญหาสังคมไทย โดยเฉพาะการที่สถาบันพระมหากษัตริย์ไม่อยู่เหนือการเมือง และทำให้ขบวนการนักศึกษานำเหตุการณ์นี้มาเปิดฉากเรียกร้องให้ปฏิรูปสถาบันฯ

"เกิน 4 ทศวรรษหลังเหตุการณ์ 6 ตุลา 2519 เรายังไม่รู้เลยว่าชายที่ถูกแขวนคอเป็นใคร และผู้ใช้เก้าอี้ทำลายศพเป็นใคร" ศ.ดร. ธงชัย วินิจจะกุล ศาสตราจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ แห่งมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน-แมดิสัน ประเทศสหรัฐฯ เริ่มต้นพูดถึงเหตุการณ์เมื่อ 44 ปีก่อน

เขาจงใจเลือก "ภาพจำ" ของเหตุการณ์ที่อยู่ในความรับรู้ของสังคมไทย และกระจายอยู่ในพื้นที่สาธารณะมากกว่า 20 ปี แต่ขณะเดียวกันมันกลายเป็นปริศนาอันเหลือเชื่อที่ยังหาคำตอบไม่ได้กระทั่งปัจจุบัน

"ภาพนี้และปริศนาความไม่รู้เกี่ยวกับทั้ง 2 คนนี้ เป็นเหมือนสัญลักษณ์หรือตัวแทนของการ 'ลืมไม่ได้ จำไม่ลง' เกี่ยวกับเหตุการณ์ 6 ตุลา เป็นความเจ็บที่ส่งเสียงฟ้องว่าสังคมไทยไม่ปกติ ฟ้องประจานการลายนวลพันผิดจากการรื้อฟื้นในประเทศนี้ ฟ้องดั่งลั่นจนวนเยาวชนในปัจจุบันได้ยิน และมองเห็นคนมีอำนาจและมีอิทธิฤทธิ์ตามกฎหมาย" ศ.ดร. รัชชชัย ซึ่งเป็นอดีตผู้นำนักศึกษาเหตุการณ์ 6 ตุลา กล่าว

ศ.ดร. รัชชชัยปรากฏตัวผ่านระบบสนทนาออนไลน์ของแอปพลิเคชันซูม เพื่อร่วมงานเสวนา "จาก 6 ตุลา 19 ถึง 6 ตุลา 63 ความเจ็บ ความทรงจำ ความจริง" จัดขึ้นที่คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มธ.) อันเป็นงานเปิดตัวหนังสือ "Moments of Silence : The Unforgetting of the October 6, 1976, Massacre in Bangkok" ของเขา ซึ่งเจ้าตัวให้ชื่อภาษาไทยว่า "ลืมไม่ได้ จำไม่ลง"

ที่มาของภาพ,HATAIKARN TREESUWAN/BBC THAI

หนังสือเล่มนี้มีเนื้อหา 10 บท โดยจบลงด้วยบทสรุปที่ว่า "6 ตุลา ยังหลอกหลอนสังคมไทยจนถึงทุกวันนี้ トラบเท่าที่ยังไม่มีความยุติธรรม" ทว่าในงานเสวนาครั้งนี้ ศ.ดร. รัชชชัย ได้นำเสนอบทที่ 11 ใช้ชื่อว่า "ทะเลพุดานของความเจ็บ" หลังได้รับแรงบันดาลใจจากความเคลื่อนไหวของขบวนการนักเรียน นักศึกษา และประชาชนในปี 2563 ซึ่งไปรื้อฟื้นสถานะของ 6 ตุลา อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน

"ตัวอย่างชั้นยอด" ที่ถูกนำมาเปิดฉากข้อเรียกร้องให้ปฏิรูปสถาบันฯ

หนึ่งในฉากสำคัญที่เกิดขึ้นในระหว่างการชุมนุมของกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า "แนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุม" ที่ มธ. รัชชิต เมื่อ 10 ส.ค. 2563 และถูกเรียกขานว่าปรากฏการณ์ "ทะเลพุดาน" ถูกเรียบเรียงและบรรยายซ้ำโดยนักวิชาการจากแดนไกล

"ผู้ประท้วงฉายคลิปเหตุการณ์สังหารหมู่ที่ มธ. เมื่อ 44 ปีก่อน บนจอขนาดใหญ่ต่อหน้าผู้คนนับหมื่น เป็นบันทึกภาพเดียวกับที่เผยแพร่เมื่อปี 2539 (งานรำลึกเหตุการณ์ 6 ตุลา ในวาระครบ 20 ปี) แต่ภาพที่ฉายบนจอ นั้นไม่มีเสียงจากคลิป เพราะว่าเสียงที่ตั้งคู่ไปกับการฉายภาพยนตร์กลับเป็นเสียงเพลงพระราชนิพนธ์ยูงทอง ไม่มีคำอธิบายใด ๆ ว่าทำไมจึงเป็นภาพนั้น เพลงนั้น ทำไมภาพและเพลงนั้นจึงฉายพร้อมกันทั้งที่ดูผิวเผินแล้วช่างเข้ากันไม่ได้ และไม่เห็นจะมีความเกี่ยวพันใด ๆ การปราศรัยช่วงหลังจากนั้นคือการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปสถาบันฯ ซึ่งกลายเป็นเหตุการณ์สำคัญอันลือลั่นในประวัติศาสตร์การเมืองไทยเรียบร้อยแล้ว" ศ.ดร. ธงชัยกล่าว

ที่มาของภาพ,PANUMAS SANGUANWONG/THAI NEWS PIX

คำบรรยายภาพ,

น.ส.ปณัสยา สิทธิจิรวัฒนกุล ตัวแทนแนวร่วมธรรมศาสตร์และการชุมนุมอ่าน 10 ข้อเรียกร้องว่าด้วยสถาบันกษัตริย์

นักประวัติศาสตร์รายนี้ชี้ว่า 6 ตุลา เป็น "กรณีตัวอย่างชั้นยอด" ที่สะท้อนภาพความเป็นไปหลายอย่าง และทำให้ขบวนการนักศึกษา นำความทรงจำเกี่ยวกับเหตุการณ์นี้มา "เปิดฉากเรียกร้องให้ปฏิรูปสถาบันฯ เพื่อให้อยู่พ้นเลยไปจากการเมือง"

- ปัญหาและทะเลของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และอำนาจนิยม
- หลักฐานที่ชัดเจนกรณีก่ออาชญากรรมของรัฐต่อประชาชนโดยไม่มี การรับผิดชอบ
- แบบอย่างของการสร้างความกลัว หรือทำให้ความทรงจำเหล่านั้นถูกกดไว้ในนามของความสมานฉันท์ จน 'ลืมไม่ได้ จำไม่ลง'

- ความเจ็บที่ปกคลุม 6 ตุลา สะท้อนปัญหาหมักหมมขั้นสูงสุด หมายถึงปัญหาสถาบันฯ ที่ไม่หลบพ้นไปจากการเมือง แต่กลับกระทำการต่าง ๆ ทางการเมือง และ "ทำให้ความทรงจำของ 6 ตุลา ละเอียดอ่อนเกินกว่าจะกล่าวถึงได้ในที่สาธารณะ"
- อุทากรณีในสิ่งที่เยาวชนก่อนหน้านี้ต้องเผชิญ ซึ่งมาจากการเมืองเลวร้าย และทำให้เยาวชนยุคปัจจุบัน "ต้องการให้การเมืองเลวยุติในรุ่นของเขา" และ "ไม่ต้องการถูกจำกัดอยู่ภายใต้เพดานของความเจ็บอย่าง 6 ตุลาอีกต่อไป เพราะย่อมหมายถึงอนาคตของพวกเขาทั้งชีวิต"

ที่มา : บีบีซีไทยสรุปสาระสำคัญจากคำกล่าวของ ศ.ดร. ธงชัย วินิจจะกุล

ที่มาของภาพ, THAI NEWS PIX

คำบรรยายภาพ,

ผู้ชุมนุมกลุ่ม "ราษฎร" ถือป้ายนี้ร่วมเดินขบวนจากสยามันไปสถานทูตเยอรมนี เมื่อ 26 ต.ค. เรียกร้องรัฐบาลเยอรมนีให้ความกระจ่างเกี่ยวกับการประท้วง การทรงงาน และการเสียชีวิตของ ร. 10 ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

รื้อฟื้นความทรงจำ 6 ตุลา "ไม่ใช่ความแค้นส่วนตัว"

เมื่อมองไปยังนักต่อสู้เรียกร้องประชาธิปไตยรุ่น "ศิษย์" ศ.ดร. ธงชัยวิเคราะห์ว่านักเรียนนักศึกษา รุ่นนี้เติบโตมาในยุครัฐบาลเผด็จการแล้วสวมเสื้อคลุมประชาธิปไตยที่ทำลายความหวังของพวกเขาครั้งแล้วครั้งเล่า อีกทั้งยังเติบโตขึ้นมาในช่วงที่ "ลัทธิคัลลิ่งไคล์เง้า" อ่อนตัวลง นี่เป็นภาวะที่หล่อหลอมพวกเขาแตกต่างจากบรรยากาศที่หล่อหลอมคนรุ่นเขา

คำบรรยายภาพ,

พาดหัวข่าวหนังสือพิมพ์ดาวสยาม ฉบับตีพิมพ์วันที่ 6 ต.ค. 2519

อดีตผู้ปราศรัยคนสุดท้ายที่ มธ. เมื่อ 6 ตุลาคม 2519 เห็นว่า การทะเลาะลงพาดานเกี่ยวกับเหตุการณ์ 6 ตุลา ปรากฏขึ้นครั้งแรกในปี 2539 ซึ่งสามารถทลายความเจ็บเพื่อความสมานฉันท์ลงได้ และมีการพูดถึงสาเหตุมากขึ้น จนเกิดคำขวัญว่า "ต่างความคิด ต้องไม่ใช่ความผิดถึงฆ่ากัน" แต่ถึงกระนั้นก็ยังไม่สามารถพูดว่า "ทำไม" และ "ใคร" อย่างมากพูดแบบใส่รหัส จึงต้องรอดูว่าพาดานที่ทะเลาะไปในปัจจุบัน จะกลายเป็นสภาวะปกติของสังคมไทย หรือจะมีการตีได้กลับมา

"ถ้าเราสามารถพูดถึงใครพอได้แล้ว หมายถึงว่าเราจะสามารถทะเลาะพาดานความยุติธรรมเพื่อเรียกคืนความยุติธรรมให้ 6 ตุลาได้หรือไม่ ถึงเวลาหรือยังที่จะให้มีการสะสาง 6 ตุลา จนเกิดความยุติธรรม" เขาตั้งคำถาม ศ.ดร. ธงชัยยืนยันว่า การต่อสู้เรื่องความทรงจำ 6 ตุลา เป็นไปเพื่อใช้หนี้ผู้เสียชีวิตวันนั้น และเป็นการบุกเบิกให้สังคมไทยเข้าใจการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐในกรณีอื่น ๆ เพื่อเรียกหาความยุติธรรมให้อย่างไม่มีข้อยกเว้น ไม่ว่าจะ เป็นกรณีสลายการชุมนุมที่ สภ.ตากใบ จ.นราธิวาส ปี 2547 หรือกรณีสลายการชุมนุมคนเสื้อแดง ปี 2553 ทั้งหมดนี้เพื่อสร้างบรรทัดฐานไม่ให้อำนาจอธิปไตยของรัฐเกิดขึ้นอีก และเพื่อป้องกันไม่ให้เหยื่อกลายเป็นเพียง "ตัวเลขที่ไร้หน้าตา"

"ความพยายามรื้อฟื้นเรื่อง 6 ตุลา ไม่ใช่ความแค้นส่วนตัวของผม ไม่ใช่ ผมเลิกแค้นไปตั้งนานแล้ว หรือต่อให้เป็น การผลึกความแค้นของเราที่ผจญจากอำนาจอธิปไตยมาไม่รู้กี่กรณีแล้วก็ตาม เป็นการผลักดันเพื่อไม่ให้มีใครทำ เช่นนั้นอีก ก็เป็นเรื่องดีไม่ใช่หรือ" นักประวัติศาสตร์ผู้ใช้ชีวิตในสหรัฐอเมริกา กล่าว

ที่มาของภาพ, THAI NEWS PIX

คำบรรยายภาพ,

เหตุการณ์ 2 พนักงานการไฟฟ้าที่ร่วมคัดค้านการกลับเข้าประเทศของ "เนรทนาม กิตติขจร" แล้วนำร่างไปแขวนไว้ที่ "ประตูแดง" อ. พระประโทน จ. นครปฐม คือชนวนนัดชุมนุมใหญ่ของขบวนการนักศึกษาประชาชนก่อน 6 ตุลา 2519

ฉากจบของบทที่ 11 "ขึ้นอยู่กับการต่อสู้ในยุคปัจจุบัน"

เขาย้ำด้วยว่า ความยุติธรรมกรณี 6 ตุลา แยกไม่ออกจากกรณีอื่น ๆ และแยกไม่ออกจากปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ประชาธิปไตยและนิติรัฐพินาศพิการ พร้อมเสนอว่าความเข้าใจประเด็นเหล่านี้ต้องเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจว่า "เราไม่ใช่รัฐประชาชาติ แต่เป็นรัฐราชาชาติ" และเข้าใจนิติศาสตร์และระบบกฎหมายไทย ซึ่งเขาเคยนำเสนอไว้ว่าเป็น "นิติศาสตร์รัฐอภิสิทธิ์" กล่าวคือรัฐและผู้ก่อความรุนแรงเพื่อรัฐจะได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นที่ประจักษ์ ขณะที่ฝ่ายตรงข้ามรัฐถูกรังแก

"ความไม่เท่าเทียมทางกฎหมายที่ให้อภิสิทธิ์แก่ฝ่ายที่ให้ความมั่นคงต่อรัฐเกิดขึ้นอย่างคงเส้นคงวา หมายความว่าสองมาตรฐานเป็นมาตรฐานของระบบกฎหมายไทย" ศ.ดร. ชงชัยตั้งสมมติฐาน

เมื่อเป็นเช่นนี้ การเรียกร้องประชาธิปไตย ให้คนเท่ากัน ให้ยกเลิกอภิสิทธิ์ ยกเลิกวัฒนธรรมลายนวลพันผิด จึงพบกับความยากเย็นตามความเห็นของนักวิชาการรายนี้ เพราะเป็นข้อเรียกร้องที่ขัดแย้งกับรัฐศักดินาที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน

แม้นำเสนอภาคต่อของหนังสือว่าด้วยการ "ทะเลუพედานของความเจ็บ" แต่ ศ.ดร. ชงชัยยังไม่อาจคาดเดาฉากจบของบทที่ 11 โดยบอกเพียงว่า "ขึ้นอยู่กับการต่อสู้ในยุคปัจจุบัน"

ที่มาของภาพ, THAI NEWS PIX

คำบรรยายภาพ,
ป้ายแสดงความคิดเห็นของผู้ชุมนุมที่เรียกตัวเองว่า "ราษฎร"

ปลายปี 2559 ศ.ดร. ชงชัย ตัดสินใจลาออกจากงานประจำที่ภาควิชาประวัติศาสตร์ ม. วิสคอนซิน-แมดิสัน ประเทศสหรัฐฯ แล้วใช้เวลากว่า 1 ปีในการเขียนหนังสือเล่มนี้

ศ.ดร. ชงชัยระบุไว้ในคำนำว่า หนังสือเล่มนี้เป็นภารกิจหนึ่งในชีวิตของเขา เพื่อบันทึกความทรมานโหดร้ายในช่วงเช้าวันพุธที่ 6 ตุลา 2519 กลางกรุงเทพฯ "ที่ประเทศไทยพยายามไม่จำ แต่สำหรับผมไม่เคยลืม และไม่เคยมีวันไหนที่ผมไม่คิดถึงมัน" และหวังว่า "ความทรงจำเกี่ยวกับเหตุสังหารหมู่จะยังคงอยู่ ตราบที่หนังสือเล่มนี้ยังถูกวางไว้บนชั้นวางหนังสือที่ไหนสักแห่งในโลก"

สถานะ "ลืมไม่ได้ จำไม่ลง" อันหลากหลายของคนต่างกลุ่ม

รศ.ดร. พวงทอง ภวัครพันธุ์ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และหัวหน้าโครงการบันทึก 6 ตุลา กล่าวว่า หนังสือเล่มนี้ชี้ให้เห็นว่า สถานะ "ลืมไม่ได้ จำไม่ลง" ของคนแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันออกไป ไม่หยุดนิ่ง แต่แปรเปลี่ยนไปตามกาลเวลา อย่างความทรงจำและเรื่องเล่า 6 ตุลา ของฝ่ายขวาที่ถูกปรับเปลี่ยนด้วยเงื่อนไขเวลา เช่น หลังเหตุการณ์ใหม่ ๆ พวกเขาจะภาคภูมิใจที่ได้ป้องกันชาติจากภัยคอมมิวนิสต์ แต่เมื่อเวลาผ่านไป 6 ตุลา กลายเป็นภาพความเหี้ยมโหดผิดมนุษย์ จึงไม่มีที่ทางให้การเมืองแบบขวาจัด ดังนั้นพวกเขาต้องอยู่อย่างเงียบ ๆ "เป็นความภูมิใจที่ต้องเก็บไว้อย่างเงียบ ๆ เพียงลำพัง" ส่วนฝ่ายผู้ถูกระทำ "ความเงียบไม่ได้หมายถึงความกลัว แต่อาจหมายถึงความหวังก็ได้" เช่น พ่อแม่ของจากรุพงษ์ ทองสินธุ์ นักศึกษา มธ. ที่หายไป เหตุการณ์ 6

ตุลา ความเจ็บหมายถึงการรอคอยว่าวันหนึ่งลูกจะกลับบ้าน แต่ความจริงต่างหากที่ทำลายความหวังที่รอคอยมานาน

ปฐมพร ศรีมันตะ/โครงการบันทึก 6 ตุลา

สถิติใน 6 ตุลา 2519

- 45ราย เสียชีวิต (นศ./ปชช. 40 ราย จนท.รัฐ 5 ราย)
- 145ราย ได้รับบาดเจ็บ
- 3,094ราย ถูกจับกุม
- 18ราย ตกเป็นจำเลย
- 0ราย ผู้ก่อการสังหารที่ถูกดำเนินคดี

ที่มา : โครงการ "บันทึก 6 ตุลา" (เฉพาะวันล้อมปราบ ไม่ได้รวมเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องไว้ ณ ที่นี้)

ความสัมพันธ์ทางอำนาจ, วาทกรรม, พลังกดขี่ทางกฎหมาย และอีกสารพัดปัจจัย ทำให้ความเข้าใจของผู้คนต่อเหตุการณ์ 6 ตุลา เปลี่ยนแปลงไป ซึ่ง รศ.ดร. พวงทองยกตัวอย่างไว้ว่า ในปี 2539 เกิดนิยามเรื่อง "คนเดือนตุลา" เป็นครั้งแรก ก่อนกลายเป็นอัตลักษณ์ของคนรุ่นหนึ่งที่ถูกกดขี่ให้เจ็บมานานถึง 20 ปี ในช่วงการเมืองเหลือง-แดง กลายเป็นอัตลักษณ์ที่คนรุ่นใหม่ใช้หัวเราะเยาะเย้ยถากถางด้วย ในยุคปัจจุบัน กลายเป็นความสนใจของขบวนการนักศึกษาประชาชน โดยมีการนำ 6 ตุลาไปเปรียบเทียบกับเหตุการณ์ล้อมปราบคนเสื้อแดงปี 2553, การก่ออาชญากรรมโดยรัฐ, วัฒนธรรมลอยนวลพ้นผิด, ประณามการทำงานของสื่อฝ่ายขวายุคใหม่, การระดม

มวลชนจัดตั้งเข้ามาจัดม็อบชนม็อบ, การสร้างความเกลียดชัง ฯลฯ ทำให้ 6 ตุลา กลายเป็น "อาวรุททำทนายผู้มีอำนาจ" ผ่านการตั้งคำถาม และการส่งเสียงว่าไม่ต้องการให้เหตุการณ์เช่นนั้นเกิดขึ้นอีก

"ความพยายามของผู้มีอำนาจที่ทำให้เจ็บ ถูกทำทนายเรื่อย ๆ สร้างความอึดอัดใจ และอิหลักอิเหลือแก่พวกเขามากขึ้น เขาไม่รู้จะรับมืออย่างไร นอกจากป้ายสีว่าคือพวกล้มเจ้า" รศ.ดร. พวงทองกล่าว

ความเจ็บเกี่ยวพันอย่างลึกซึ้งกับพระราชอำนาจนำ ร. 9

ศ.ดร. เกษียร เตชะพีระ อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ มธ. อธิบายความเจ็บจากมุมมองของผู้มีส่วนร่วม กับเหตุการณ์เมื่อ 44 ปีก่อน ว่า ดูเหมือนมี "สัญญาณที่ไม่ได้เป็นลายลักษณ์อักษรว่าพวกเราต่างคนต่างเจ็บทั้งฝ่ายซ้าย ฝ่ายขวา ไม่ใช่ว่าไม่มีความในใจนะ มี แต่ไอ้เรื่องที่อยู่ในใจ ไม่ใช่เรื่องที่พูดได้ และเกี่ยวพันอย่างลึกซึ้งกับพระราชอำนาจนำของในหลวง ร. 9" นั่นคือเหตุผลว่าทำไมสังคมไทยจึงได้ยินเพียงบางเสียง แต่เมื่อพระราชอำนาจนำเปลี่ยนไป สิ่งที่เคยเจ็บก็อาจจะเปลี่ยนไป

ที่มาของภาพ, THAI NEWS PIX

คำบรรยายภาพ,

โครงการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ 6 ตุลา ระบุว่า ลำโพงนี้ถูกกระสุนปืนลูกซอง 3 นัด ยิงถล่มในวันที่ 6 ตุลา สื่อถึงการ "ถูกปิดปากด้วยความรุนแรง"

นักรัฐศาสตร์วัย 62 ปีอ่านวิธีคิด-วิธีเขียนหนังสือ 2 เล่มของ "เพื่อน" ผู้มีประสบการณ์ร่วมในเหตุการณ์ 6 ตุลา แล้วตีความว่า ใน "Siam Mapped : A History of the Geo-Body of a Nation" มี 6 ตุลา ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนั้นตลอด เพียงแต่มองไม่เห็นมัน และชี้ว่า "เป็นงานเอาคืนทางปัญญาการเมืองอย่างถึงที่สุดต่อ 6 ตุลา แบบชุตราภกอนโค่น กัดไม่ปล่อย ปฏิเสธไม่เหลือที่ทางให้ความเป็นไทย/ราชาชาตินิยมแบบเดิม" ส่วน Moments of Silence เป็นการฉายภาพต่อของสังคมการเมืองไทยหลังเหตุการณ์ 6 ตุลา ที่ "ดิ้นรนต่อสู้" กับ "ลืมไม่ได้ จำไม่ลง" อย่างไรภายใต้เงื่อนไขของอำนาจนำแบบหนึ่ง และการประนีประนอมทางการเมืองแบบหนึ่ง ทำให้สังคมที่ลึก ๆ แล้วป่วยและไม่เป็นปกติ กลายเป็นสิ่งปกติดลอดมา

ความรัก-ความไม่มี คือปัจจัยกำหนด "ดินแดนแห่งความปรองดอง"

หลังเหตุสังหารหมู่ปี 2519 รัชชชัยกับแกนนำนักศึกษาและประชาชน 18 คนที่ตกเป็น "จำเลยคดีคอมมิวนิสต์" และอื่น ๆ รวม 11 ข้อหา ก่อนได้รับการปล่อยตัวในปี 2521 หลังมีพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) นิรโทษกรรมแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดเนื่องในการชุมนุมในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ระหว่างวันที่ 4 ถึงวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519

ที่มาของภาพ,โครงการบันทึก 6 ตุลา

คำบรรยายภาพ,

สุธรรม แสงประทุม เลขาธิการ ศนท. กับพวกรวม 18 คน ถูกฝากขังระหว่างต่อสู้คดีคอมมิวนิสต์และอื่น ๆ 11 ข้อหา โดยมีอัยการศาลทหารกรุงเทพนำทีมฟ้องคดี เมื่อ 25 ส.ค. 2520 ก่อนมี พ.ร.บ. นิรโทษกรรม ขณะที่เกษียร เจ้าของสมญา "สหายมา" ในระหว่างร่วมต่อสู้ในนามพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) ทอยยกกลับเข้าเมืองพร้อมเพื่อนร่วมอุดมการณ์ ด้วยโอกาสที่รัฐหยิบยื่นให้ผ่านคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 66/2523

น่าสนใจว่า 2 ผู้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ 6 ตุลา และ 1 ผู้วิจัย "ประวัติศาสตร์บาดแผล" มีมุมมองต่อ "ดินแดนแห่งความปรองดอง" อย่างไร

- ศ.ดร. ธงชัยตอบว่า "ถ้าคุณคิดว่าประเทศไทยว่าเป็นดินแดนแห่งรอยยิ้ม เราก็เป็นดินแดนแห่งความประนีประนอม แต่ถ้าคุณคิดว่าประเทศไทยไม่ใช่ดินแดนแห่งรอยยิ้ม เราก็ไม่ใช่ดินแดนแห่งการประนีประนอม"
- ศ.ดร. เกษียรเห็นว่า สถานการณ์หลังปี 2519 กับ 2563 มีความแตกต่างกัน เพราะในเวลานั้นมีสงครามประชาชนในชนบท ฝ่ายรัฐ/ผู้มีอำนาจมีความล่อแหลมที่คาดเดาไม่ได้ หากไม่ประนีประนอมก็ไม่ว่าจะชนะหรือแพ้ มีอัตราเสี่ยงสูง ดังนั้นการประนีประนอมอาจแน่นอนกว่า ได้ประโยชน์ที่ชัดเจนกว่า แต่ไม่คิดว่าปัจจุบันอยู่ในสถานการณ์เช่นนั้น เพราะเหมือนกับ คสช. ได้ทุกอย่างที่ตัวเองอยากได้เรียบร้อยแล้ว มีทุกอย่างครบในมือ เพราะการประนีประนอมหมายถึงต้องแบออกแล้วเสียไป "ถ้าพิจารณาตัวนายกฯ ในฐานะข้อต่อของรัฐพันลึกไทย พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ เป็นคนริเริ่มเสนอการประนีประนอมผ่านนโยบาย 66/2523 นายกฯ ประยุทธ์ล่ะครับ" ศ.ดร. เกษียรตั้งคำถามก่อนระเบิดเสียงหัวเราะดัง
- รศ.ดร. พวงทองมองว่า การประนีประนอมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อรู้สึกว่าจะเปลืองเปล่า แต่ปัจจุบัน เขาไม่คิดว่าอยู่ในฐานะที่เขากำลังแพ้ และสามารถผูกเอากลไกอำนาจไว้ได้หมด "เขาไม่เข้าใจสภาพไม่รักที่เกิดขึ้น เขาไม่เชื่อมั่นมันมีอยู่จริง เขาอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่ยังเชื่อว่าความรักยังคงแน่นอน"

ที่มาของภาพ, THAI NEWS PIX

คำบรรยายภาพ,
พสกนิกรกราบและจับพระบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 เมื่อวันที่ 1 พ.ย.

"ปล่อยให้ความต่างเกิดการปะทะในสังคม โดยที่คนทั้ง 2 ฝ่ายไม่ต้องมาปะทะกัน"

ในช่วงท้าย ศ.ดร.ธงชัย ถูกตั้งคำถามว่าขบวนการนักศึกษายุคปัจจุบันควรสร้างบทสนทนาอย่างไรในการเสนอความคิดเรื่องการปฏิรูปสถาบันฯ เพื่อไม่ให้ชนชั้นนำ/ฝ่ายอนุรักษ์นิยม รู้สึกว่าท่าทีและคำพูดที่แสดงออกเป็นความก้าวร้าว รุนแรง สุดโต่ง เป็นการ "ปฏิวัติ" ไม่ใช่ "ปฏิรูป"

ศ.ดร. ธงชัยบอกว่า "ผมขอไม่ตอบเลย เห็นอยู่เหมือนกันว่าพูดยาก" สิ่งที่เกิดขึ้นคือเราต้องเรียกร้องให้อย่าฆ่ากันอย่าทำร้ายกัน ถ้าหากมีการแสดงความเห็น แล้วไม่ต้องพยายามไปโน้มน้าวคนที่ไม่คิดอย่างเรา ซึ่งการได้มาก็ด้วยการให้เหตุผล ก็ต้องทำไป และได้มาด้วยการปล่อยให้ความต่างเกิดการปะทะในสังคม โดยที่คนทั้ง 2 ฝ่ายไม่ต้องมาปะทะหรือชักชวนชักจูงกันเสมอไป

"กาลเวลา และคนที่เปลี่ยนรุ่น มันจะทำให้ความคิดเหล่านี้ค่อย ๆ ปรับตัวและเปลี่ยนไปเอง" ศ.ดร. ธงชัยกล่าว

แหล่งที่มา

เว็บไซต์ BBC Thai. 6 ตุลา : “ทะเลพุดานของความเจ็บ” บทใหม่นอกหนังสือ “ลืมไม่ได้ จำไม่ลง” ของ ธงชัย วินิจจะกุล. เผยแพร่เมื่อ 6 พฤศจิกายน 2563. เข้าถึงได้จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-54820614>